

Néhány nevezetesebb dátum az intézet életéből:

- ▶ az ország tudományos-műszaki információval való ellátásában játszott fontossága miatt 1961-ben kettős felügyelet alá helyezték: az akadémia mellett ilyen jogosítványt kapott a Szovjetunió Állami Tudományos és Műszaki Bizottsága is;
- ▶ 1970-ben indult meg a VINITI számítógépes „nagyrendszerének” a kiépítése, amelynek teljes elkészülte a tudósok és a szakemberek információ-ellátásának színvonalában lényeges javulással kecsegtet;
- ▶ 1989 óta a VINITI tudományos minősítő hely, s 1992-ig bezárólag 8 doktori és kb. 50 kandidátusi értekezés megvédésére került sor keretében;
- ▶ most az a fő feladat, hogy a szolgáltatások színvonalára – pontosságára, operativitására és célzottságára – lényegesen emelkedjék.

A VINITI jubileumi ülészetét 1992. december 17-én tartották meg. Az egybegyűlteket a jelenlegi igazgató, *Ū. M. Arskij* köszöntötte, majd két jól ismert VINITI-munkatárs, *A. I. Černyj* (A VINITI története) és *R. S. Giljarevskij* (A VINITI-ben folyó kutatómunka fejlesztésének koncepciója) előadásával folytatódott az ülészet. Nem hiányzott az ünnepi köszöntő táviratok – köztük *D. Billington*, a Library of Congress igazgatója táviratának – felolvasása, illetve különféle kitértető oklevelek és díjak átadása sem.

VOLOŠIN, I. A.: 40 let VINITI. = Naučno-tehničeskaja informacija, Ser. 1. 1. sz. 1993. p. 22./

(Futala Tibor)

Könyvtári és információtudományi szakfolyóiratok szerkesztőinek kerekasztal-megbeszélése a barcelonai IFLA-n

Az IFLA 1993. évi 59., Barcelonában tartott konferenciájának keretében került sor a könyvtári és információtudományi folyóiratok szerkesztőinek kerekasztal-beszélgetésére, ahol is négy folyóirat szerkesztői adhatták elő tapasztalataikat és gondolataikat. A szóban forgó folyóiratok kiválasztása úgy történt, hogy mindegyik más és más szerkesztési-kiadási – ezen belül azonban jellemző – feltételrendszert reprezentáljon.

A lehető legjobb helyzetben a *Journal of Librarianship and Information Science* van. Mögötte tőkeerős kiadó (*Bowker-Saur*) áll, amely a szerkesztőség munkatársairól levesz minden nem szorosan vett szakmai gondot (propaganda, terjesztés, hirdetésfelvétel stb.). Angol nyelvűsége folytán valójában „szakmai világlapként” jelenik meg. Jellemző, hogy szerkesztőinek még olyan szakmai közvélemény-kutatásra is van idejük-energiájuk, amely azt tudakolja: az amerikai szerzők cikkeiben megmarad-e az amerikai angol helyesírás, avagy a kontinentális angolba tétessenek-e át.

A következő szaklap a cseh „i” volt, amelyet hazájában „ičkonak” becéznek és emlegetnek. (Főszerkesztőjének utaztatását a *The Open Society Foundation* vállalta, amiért e cikkében köszönetét fejezi ki *Soros* úrnak.) E szaklap jellemzői a következők: egy kis nemzet nyelvén nem túlságosan népes szakma számára jelenik meg, a hazai szakmai problémák és a világtrendek ismertetése egyaránt helyet kap hasábjain, rendszeres (bár nem túlságosan bőkezű) állami dotációban részesül.

Említett jellemzőinél fogva az „ičko” helyzetete többé kevésbé a hasonló méretű nyugati államok

nemzeti könyvtári és információtudományi folyóiratainak a helyzetével mutat rokonságot, minthogy ezekben az államokban ugyancsak elemi érdek, hogy az információs szakma valamennyi ágazata és válfaja jól működjék, különösen minden nyilvános szolgáltatás. Az állam ezen belül is az első helyek egyikébe rangsorolja a könyvtári ágazatot, amely a magánszektor számára kevésbé vonzó.

Az „ičko” helyzetével szemben igen elesett helyzetéről számoltak be az orosz kollégák, mindenekelőtt a *Bibliotekovedenie i bibliografija za rubežom* szerkesztői. Helyzetüket részint a pénzügyi eszközök felettébb elégtelen volta, részint pedig a könyvtári-információs hálózatok, illetve a kiadói és terjesztői struktúrák szét hullása teszi drámaivá. A szerkesztőségek ennek ellenére arra törekednek, hogy folyóirataik valahogy mégis átvészeljék a nehéz éveket. Ha kell, a periodicitások ritkítása, az oldalszámok drasztikus csökkentése, a „külső” egyszerűsítése árán is. Mindezt betetőzi, hogy a moszkvai Orosz Nemzeti Könyvtár (a volt Lenin Könyvtár) valamennyi külföldi könyvtári és információtudományi folyóirat előfizetését kénytelen – ugyancsak pénzügyi okok miatt – szüneteltetni, s így a világba való szakmai kitekintésnek is jórészt megszűnnek a lehetőségei.

Végül egy Fidzsi-szigeteken kiadott angol nyelvű szaklap mutatkozott be. (Forrásunk adós marad címének közlésével.) E lap nehézségei, minthogy állami támogatásra nem számíthat, a társadalmi hinterland gyengeségével (könyvtáros egyesület, egyetem, alapítványok stb.) magyarázhatók. Újabban már a külföldi

érdeklődés és támogatás is megcsappant iránta, amely az 1960-as évek végén a függetlenségi törekvések idején kulminált. Manapság tulajdonképpen a szakmai lelkesedés tartja csak életben (szerkesztői és szerzői „ingyenesen” munkálkodnak, tombolókat és más pénzszerző akciókat szerveznek a lap megmentésére stb.).

Noha – mint láttuk – a bemutatkozott folyóiratok igencsak eltérő feltételek között működnek, azért akadt egy-két általánosan jellemző mozzanat „portréjukon”. Így mindenütt alacsony az egyéni előfizetők száma és aránya az előfizetők körén belül. Egyesek ezt bizonyos indignáltsággal vetették föl, mások viszont úgy vélekedtek, hogy „milyenek is volnának a mi könyvtáros olvasóink, ha éppen ők nem úgy használnák a könyvtárakat, mint az információforrásokhoz való hozzáférés közvetítésének intézményeit”.

Ugyancsak közös és állandó gond a tartalmi arányok kialakítása, amelyet még a szövegek szakszerűségének biztosítása súlyosbít. Az „arányosság” nem utolsó követelménye a hazai folyamatok és a nemzetközi trendek bemutatása közötti egyensúly olyatén fenntartása, hogy az utóbbiak kedvező befolyással legyenek

az előbbiekre. Ebből a szempontból a szerkesztők fontosnak tartják, hogy részt vehessenek a teljes szakmát átfogó nemzetközi rendezvényeken, nevezetesen az IFLA és a FID konferenciáin, illetve egyéb fórumain.

Végül – s ez már kissé humoros dolog – közös probléma a számonkénti előszók megírása, megíratása. David Stoker, a Journal of Librarianship and Information Science főszerkesztője ekként szól róla: „Olvasni mindenki szeret, de írni senkinek sem akarózik. S ezenfelül háromhavonta megfelelő témát és szerzőt kell felkutatni, az utóbbi esetben olyat, aki az előszó ötletét képes az adott terjedelemben és olvasmányosan megírni. Ez néha emberfeletti küzdelem.” Az „íčko” főszerkesztője erre reflektálva jegyzi meg: mit csinálna Stoker kolléga, ha történetesen, mint neki is, havonta kellene e problémával megküzdenie.

HA[NÁKOVÁ, J.]: O redigování a redaktorech. = i, 36. köt. 2. sz. 1994. p. 29–30./

(Futala Tibor)

Nemzeti program a Szlovák Köztársaság informatizálásához

A Szlovák Köztársaság Minisztertanácsa 1992. június 3-i 506/92. sz. határozatával elfogadta azt a nemzeti informatizálási programot, amelyet a Közlekedési és Hírközlési Minisztérium keretében dolgoztak ki.

A program négy nagy problémakört különböztet meg, úm. az egyes informatizálási területek olyatén befolyásolását, hogy az kedvező hatást gyakoroljon az információk, az információs technika és szolgáltatások piacára; az információs infrastruktúra közelítését a nyugati standardhoz az EK-hoz való illeszkedés végett; az államigazgatási és önkormányzati információs rendszerek céltudatos fejlesztését; az informatizálással kapcsolatos kutatási-fejlesztési háttér megteremtését, és a társadalom „informatizálásra való nevelését”.

A program globális célkitűzései az alábbiak:

- ▶ A társadalom egésze érdekében jobbá kell tenni a kommunikációs és információs infrastruktúrát.
- ▶ Meg kell javítani az információkhoz való hozzáférés feltételeit.
- ▶ Közismertté kell tenni az információs erőforrásokat, és javítani hasznosításukat a megfelelő technika alkalmazása révén.
- ▶ Az állami és a magánszektorban egyaránt fokozni kell az információk hasznosításának hatékonyságát és produktivitását.
- ▶ Biztosítani kell az információk védelmét, lehetlenné tenni a velük való visszaélést.

- ▶ Mindenütt, ahol ez célszerű, az információs technika segítségével integrálni kell az információs erőforrásokat.
- ▶ Az informatizálási folyamat orientálása közben biztosítani kell az emberi és pénzügyi erőforrások hatékony felhasználását.
- ▶ Meg kell teremteni az informatizálás kutatási és képzési szükségleteinek kielégítéséhez az előfeltételeket.

A felsorolt globális célkitűzéseket kell azután „aprópénzre” váltani az egyes részterületek informatizálása közben.

A sürgetően megoldandó kérdések egyik legfontosabbja az államigazgatási munka informatizálása. E téren mindenekelőtt

- ▶ az egységesítő keret- és feltételrendszer kialakítására,
- ▶ a már működő rendszerek rekonstrukciójára,
- ▶ új, a piacgazdaság szükségleteinek megfelelő rendszerek létrehozására,
- ▶ bizonyos keresztmetszeti és rendszeren kívüli problémák kezelését megoldani tudó rendszerek bevezetésére

van szükség.

A terület informatizálásának „varázsszavai”: kölcsönös kapcsolatokat lehetővé tevő unifikálás, csúcstechnika, rugalmasság, jogszabályilag, szervezetenként, módszertanilag „tisztá helyzet”.